

Кыргыз Республикасынын
Билим берүү жана илим
министрлиги

Кыргыз Республикасынын
Саламаттык сактоо
министрлиги

2020-ж. “ ____ ” _____ № _____

2020-ж. “ ____ ” _____ № _____

**2020-2021-окуу жылында Кыргыз Республикасынын жалпы билим берүү
уюмдарында пандемия шарттарында окуу-тарбиялоо процессин
уюштуруу боюнча
Нускама**

Глоссарий

«Жашыл зона» - таза зона/ инфекция коркунучу аз аймак

«Кызыл зона» - жугуштуу оору коркунучу жогору аймак

ИКК - индивидуалдуу коргонуу каражаттары

ҮМБ - Үй-бүлөлүк медицина борбору

ҮДТ – Үй-бүлөлүк дарыгерлер тобу

ПТР - Полимераздык туташ реакция

ОААЖМСЭЖ – Ооруларды алдын алуу жана Мамлекеттик санитардык-эпидемиологиялык көзөмөл

ДПМ – дарылоочу-профилактикалык уюмдар

Сигматизация – адамдардын кандайдыр бир категориясын социалдык-психологиялык басмырлоо

Нускаманын максаты - COVID-19 пандемиясы учурунда жана андан кийин жалпы билим берүү уюмдарында коопсуз жана жайлуу шарттарды камсыздоо боюнча негизги принциптерди жана практикалык чараларды аныктоо жана төмөнкү милдеттерди чечүүгө көмөк көрсөтүү:

1. COVID-19 пандемиясына байланыштуу карантин учурунда жана карантинден кийин мектептеги инфекцияны алдын алуу жана инфекциялык көзөмөл принциптерине негизделип, мектептердин коопсуз иштөө шарттарын даярдоо жана камсыздоо;

2. COVID-19 пандемиясы учурунда окутуу программаларын ишке ашырууда мектеп окуучуларынын жана кызматкерлердин коопсуздугун камсыздоочу жана ден соолугун коргоочу конкреттүү чаралардын жана процедуралардын тизмесинин аткарылышын камсыздоо;

3. Окуу процессин жаңы шарттарга жана талаптарга ыңгайлаштыруу жана окуучулардын жана кызматкерлердин эпидемиологиялык коопсуздугуна байланыштуу маселелерди чечүү.

Киришүү

Билим берүү процессиндеги узак мөөнөттүү тынымдар окуучулардын окуу жөндөмүнө олуттуу таасир этүүсү мүмкүн. Мектепке барбаган аярлуу категорияга кирген балдар көбүнчө үй-бүлөлүк зомбулукка, балдардын эмгегин эксплуатациялоого жана башка коркунучтарга дуушар болушат.

Мындан тышкары, мектептердин көп убакыт бою жабык турушу негизги мектептик кызмат көрсөтүүлөрдүн ишин бузат:

- мектептик китепкананын иштөөсү,
- кошумча билим берүү системасы,
- мектептик тамактануу,
- психикалык саламаттык жана психологиялык-социалдык колдоо.

Жыйынтыгында жогоруда аталган бардык факторлор билим берүүнүн сапатына олуттуу таасир этиши мүмкүн, ошондой эле курдаштары менен баарлашуу мүмкүн болбогондугуна жана күн тартиби бузулгандыгына байланыштуу стресске жана тынчсызданууга алып келиши мүмкүн.

Бул терс таасирдүү кесепеттер турмуштук оор кырдаалда болгон аярлуу топко кирген балдар үчүн абдан олуттуу болот.

Мектептердин ишин калыбына келтирүү коопсуз жана COVID-19дун алкагында саламаттык сактоонун жалпы чараларына ылайык келиши керек, ошол эле учурда окуучулардын, персоналдын, мугалимдердин жана алардын үй-бүлөлөрүнүн коопсуздугун камсыздоо жана ден соолугун коргоо боюнча бардык чаралар көрүлүүгө тийиш.

Мектеп шарттарында COVID-19дун потенциалдуу жайылуусун алдын алуу үчүн балдарды коргоо өзгөчө маанилүү. Вирустун таасирине кабылышы мүмкүн болгон окуучуларды жана кызматкерлерди өз убагында аныктоо, обочолонтуу жана сигматизацияны (басмырлоону) алдын алууга даяр болуусун камсыздоо боюнча да чараларды көрүү зарыл. Билим берүү шарттары жайлуу, урматтоочу, инклюзивдүү жана окуу процессинин бардык катышуучуларына колдоо көрсөтө тургандай бойдон калышы керек.

COVID-19 пандемиясына байланыштуу кырдаал балдардын мектепте болуусунун коопсуздугун камсыздоо боюнча чараларды кайрадан карап чыгууга жана иштеп чыгууга, бардык курактагы мектеп окуучуларында келечектеги жашоосу бою оң таасирдүү мааниге ээ болуучу туруктуу гигиеналык көндүмдөрдү калыптандырууга себеп болду.

Карантин (аралыктан билим берүү) аяктагандан кийин мектептердин ишин толугу менен калыбына келтирүү балдарга үзгүлтүксүз билим берүүнүн бирдиктүү системасын калыбына келтирүүнүн маанилүү звеносу болуп саналат.

Мектептердин ишин кантип калыбына келтирүү керек?

Жалпы билим берүү уюмдарында окуу процессин калыбына келтирүүдө алардын даярдыгынын абалын баалоо жана пландоону маалыматтык камсыздоо үчүн алты негизи аспектини колдонуу зарыл:

- ченемдик база,
- каржылоо,
- коопсуз ишмердик,
- окутуу,
- калктын дээрлик аярлуу категориясын камтуу,
- бакубатчылык/коргоо.

Контекстуалдаштыруу жана адаптациялоо жергиликтүү керектөөлөрдү жана шарттарды канааттандыруу үчүн чечүүчү мааниге ээ болот, өзгөчө терс таасирдүү аспектилер болгон учурда: калк жыш отурукташкан райондор, суунун деңгээли төмөн болгон райондор ж.б.

Талдоо пандемияга чейин болгон шарттарды, ресурстар жетишсиз болгон шарттарда болгон чектөөлөрдү таануу менен да, ошондой эле ыкчам ишмердик жана окутуу шарттарын жакшыртуу боюнча учурдагы максаттарды да эске алуу менен жүргүзүлүүгө тийиш.

Таасир этүү чаралары окутуунун натыйжаларын жакшыртуу, билим берүүнүн адилеттүү жеткиликтүүлүгүн кеңейтүү жана балдарды коргоону, ден соолугун жана коопсуздугун чыңдоо катализатору катары кызмат кылышы керек.

Окуу процессин калыбына келтирүүнү уюштуруу шарттары боюнча

Мектептерде окуу процессин калыбына келтирүүнүн убактысы баланын эң жакшы кызыкчылыктарын эске алуу менен аныкталышы керек. Чечимдерди кабыл алуу жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары, ооруларды алдын алуу боюнча территориалдык борборлор жана Мамлекеттик санитардык-эпидемиологиялык көзөмөл менен биргеликте эпидемиологиялык кырдаалга жана мектептердин санитардык эрежелерди жана ченемдерди аткара алуу мүмкүнчүлүктөрүнө негизделип ишке ашырылуусу зарыл.

Окуу процессин калыбына келтирүү бардык санитардык ченемдерди жана эрежелерди милдеттүү түрдө сактоо менен ишке ашырылат.

Мектептин администрациясына төмөнкүлөр зарыл:

1. Коопсуздук боюнча кеңеш окуучулар жана персонал үчүн жайлуу билим берүү чөйрөсүн сактоо боюнча Координатор болуп дайындалсын (КР БИМдин 2019-жылдын 31-июлундагы № 928/1 буйругу);

Кеңештин курамына мектептин администрациясынын мүчөлөрү, педагогдор, ата-энелер кириши керек.

Коопсуздук боюнча кеңештин ролу мектепте COVID19 жайылышынын тобокелдиктерин баалоо, окуу процессин уюштурууну кайрадан карап чыгуу боюнча сунуштарды иштеп чыгуу, аярлуу топторду аныктоо, билим берүү процессинин бардык катышуучуларына маалымдоо, кошумча каражаттарды тартуу ж.б. болушу мүмкүн.

2. Спецификалык пландарды жана керектүү материалдарды сатып алуу аркылуу мектепте эпидемияга каршы жана санитардык-гигиеналык ченемдерди жана эрежелерди сактоо үчүн, ошондой эле аталган пландардын аткарылышына мониторинг жүргүзүү үчүн бардык шарттарды түзүү. Ошол эле учурда дезинфекциялоочу каражаттар менен камсыздоо маселеси жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары менен биргеликте чечилет.

3. Аракеттеги санитардык ченемдерге жана эрежелерге ылайык (Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2016-жылдын 11-апрелиндеги №201 токтому менен бекитилген «Жалпы билим берүүчү мектептердеги шарттарга жана окутууну уюштурууга карата санитардык-эпидемиологиялык талаптар») мектепте ичүүчү суунун болушун камсыздоо.

4. Үзгүлтүксүз кол жуу графигин иштеп чыгуу, ашканага жана ажатканага кирүүчү жана чыгуучу жерлерде самын жана суу менен кол жуу үчүн жайларды даярдоо жана камсыздоо.

5. Эркек балдар жана кыздар үчүн иштөөчү санитардык түйүндөрдүн болушун, кол жуу үчүн самындын болушун камсыздоо.

6. Окуу кабинеттерин, мектептин жайларын жана санитардык түйүндөрдү тазалоо жана дезинфекциялоо пландарын иштеп чыгуу, аны катуу сактоо жана анын аткарылышына үзгүлтүксүз мониторинг жүргүзүү.

7. Социалдык аралыкты камсыздоо максатында мектептеги күн тартибин иштеп чыгуу жана бекитүү (сабактардын, тыныгуулардын, тамактануунун ийкемдүү ырааттамасы):

- кирүүчү/чыгуучу жерлерде окуучулардын топтолуусун болтурбоо үчүн – алардын келүү – кетүү графигин иштеп чыгуу;
- башталгыч жана орто мектептин окуучуларынын топтолуусун болтурбоо максатында – алар үчүн мектепке кирүүнү/чыгууну өзүнчө уюштуруу, ошондой эле алар үчүн сабактарды ар кандай кабаттарда, рекреацияларда, корпустарда жана башка жайларда уюштуруу;

- окуучулардын жана персоналдын контактсыз саламдашуусун сактоосун камсыздоо;
- сабак учурунда парталарды, столдорду жана башка эмеректи тиешелүү түрдө жайгаштыруу менен туура отургузууну кароо;
- ар бир класс үчүн балдар атайын жабдууларды талап кылган предметтерден тышкары бардык предметтер боюнча сабак өтө турган өзүнчө окуу кабинетин бекитүү;
- массалык иш-чараларды (концерттер, чогулуштар, майрамдоолор ж.б.) өткөрүүгө тыюу салуу.

8. Билим берүү процессинин бардык катышуучуларынын (администрация, педагогдор, окуучулар, техникалык персонал, ата-энелер) беткап тагынууну сактоосун камсыздоо, ошондой эле аларды беткапты тагынуу жана утилизациялоо эрежелерине үйрөтүү. Медициналык гана беткаптарды колдонуу.

9. Тазалоочу/дезинфекциялоочу каражаттар менен контакт кылуучу техникалык персонал үчүн кошумча ИИКтерди сатып алууну кароо.

10. Вирустун мектепке сырттан кирип кетүүсү жана балдардын/персоналдын жугузуп алуусун алдын алуу максатында «кирүү фильтрлери» практикасын ишке киргизүү зарыл. Журнал түзүп, ага дене температурасы нормалдуу көрсөткүчтөн жогору (37 жана андан жогору температура) болгон балдардын, педагогдордун, административдик жана техникалык персоналдын маалыматтарын киргизүү.

11. Оорунун белгилери болгон окуучуларды/кызматкерлерди окуудан/иштен убактылуу четтетүү менен дароо обочолонтуу боюнча планы иштеп чыгуу. Бардык кызматкерлерге оорунун белгилери болгон учурда жетекчиликке маалымдоо жана ишке чыгуудан өзүн токтотуу зарылдыгы жөнүндө көрсөтмө берилиши керек.

12. Ата-энелердин, аларды алмаштыруучу адамдардын жана башка адамдардын мектепке келүүсүнүн санын чектөө.

13. Айылда/шаарда эпидемиологиялык абал начарлаган учурда жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары, ооруларды алдын алуунун территориалдык органдары жана Мамлекеттик санитардык-эпидемиологиялык көзөмөл менен биргеликте ыкчам тартипте коронавирус инфекциясынын жайылышына жол бербөө боюнча, аралыктан билим берүү формасына өтүүгө чейин чараларды көрүү.

Окуучулар КРВИ, сасык тумоо (**25%га чейини жана андан жогору**) менен ооруп калса, ооруларды алдын алуунун территориалдык органдары жана Мамлекеттик санитардык-эпидемиологиялык көзөмөлдүн чечими менен окутууну аралыктан формасына өткөрүү зарыл.

14. Санитардык-гигиеналык жана эпидемияга каршы эрежелерди жана ченемдерди сактоо боюнча жалпы персоналды окутууну уюштуруу. Техникалык персонал ага кошумча алдын алуучу дезинфекциялык иш-чараларды өткөрүүнүн эрежелерине окутулушу керек.

Кызматкерлерден жана окуучулардан жеке гигиенанын эрежелерин катуу сактоосун талап кылуу (колду тез-тезден жууп туруу, бектаптарды тагынуу ж.б.).

15. Ата-энелерге жана аларды алмаштыруучу адамдарга пандемия учурунда мектептин администрациясы менен ата-энелердин же аларды алмаштыруучу адамдардын ортосунда түзүлгөн келишимдин негизинде окуучуларды окутуунун формасын тандоо укугун берүү.

16. Окутуунун үн эки формасы каралат: реалдуу формада жана телесабактарды жана башка билим берүү ресурстарын пайдалануу менен жалпы билим берүү программаларын өз алдынча өздөштүрүү.

Ал үчүн төмөнкүлөр зарыл:

- реалдуу режимде же өз алдынча окуй турган окуучулардын санын тактоо;

- балдарды реалдуу режимде окутуудан ата-энелер баш тарткан учурда мектептин администрациясы менен ата-энелердин ортосунда өз алдынча окутуу жөнүндө келишим түзүү;

- Кыргыз Республикасынын “Билим берүү жөнүндө” мыйзамынын 27-беренесине ылайык ата-энелердин арасында балдарды окутуу үчүн жоопкерчилик тууралуу түшүндүрмө иштерин жүргүзүү;

- келишимдин шарттарын аткарууга көзөмөл жүргүзүү.

17. Ишке келбей калган персоналдын ордун альтернативдүү алмаштыруу үчүн планды иштеп чыгуу.

18. Календарлык-тематикалык планда мүмкүн болуучу өзгөрүүлөрдү эске алуу менен окуу программасын пландоо, өзгөчө каникулдарды жана экзамендерди пландоодо.

19. Окуучулардын жана персоналдын келбей калган күндөрүнүн санына байкоо жүргүзүү үчүн мектепке келүү боюнча күн сайын мониторинг жүргүзүү.

20.COVID-19 алдын алуу боюнча окуучуларды/персоналды санитардык агартууну максаттуу түрдө жүргүзүү.

21.Окуучуларга, персоналга жана ата-энелерге психологиялык колдоо көрсөтүү кызматын уюштуруу. Аярлуу топтордогу балдарга колдоо көрсөтүүнү кароо (билим берүүдөгү өзгөчө керектөөлөрү бар балдар, майып балдар).

22. Окуучулар, мугалимдер жана ата-энелер үчүн тиешелүү кызматтардын телефон номерлери менен маалыматтык стендди уюштуруу. Санитардык-гигиеналык режимди сактоо боюнча маалыматтык материалдарды имараттын кабаттарында, окуу кабинеттеринде, ашканада, китепканада ж.б. жайларда жайгаштыруу.

Төмөнкүлөр болушу керек:

1. Шашылыш учурлар үчүн санитардык-эпидемиологиялык көзөмөлдөө жана Кыргыз Республикасынын коомдук саламаттык кызматтары жана территориалдык дарылоо-профилактикалык уюмдары менен кайтарым байланыш жүргүзүү боюнча туруктуу жаңыланып туруучу байланыш маалыматтары:

- оорулар болгон учурлар тууралуу маалымат алуу/берүү;
- COVID-19 бар деп шектелген бейтапты обочолонтуудан кийин инфекция чыккан жерде эпидемияга каршы, дезинфекциялык иш-чараларды уюштуруу жана өткөрүү;
- ооруп калган окуучуларды/кызматкерлерди ооруканага жаткыруу/маалымдоо үчүн (зарыл болгон учурда).

2. Төмөнкүлөр үчүн окуучулардын ата-энелеринин/мыйзамдуу өкүлдөрүнүн байланыш маалыматтары:

- үй-бүлө мүчөсү ооруп калган учурда маалымат алуу;
- окуучулардын/окутуучулардын арасында оорунун белгилери болгондугу жөнүндө аларга маалымдоо;
- окуучулардын/кызматкердердин абалы начарлаган учурда тез жардам кызматын шашылыш чакырууну уюштуруу ж.б.

Мектептердеги окутуу процессин уюштурууда педагогикалык персоналга төмөнкүлөр зарыл:

1. Жеке гигиенаны сактоо жана сергек жашоо мүнөзү көндүмдөрүн калыптандыруу боюнча (колду канчалык тез жана туура жууш керек, респиратордук этикетти кантип сактоо керек, дене табын өлчөө, беткапты тагынуу, жайларды желдетүү жана дезинфекциялоо сыяктуу чаралар окуучулардын өзүнүн, ошондой эле мугалимдердин, ата-энелердин жана айланадагы бардык адамдардын ден соолугун сактоого жардам бере тургандыгы тууралуу) тарбиялык иштерди жүргүзүү.

2. Окуучулардын физикалык аралыкты жана жеке гигиенаны сактоо эрежелерин аткаруусуна мониторинг жүргүзүү.

3. Ар бир сабактан кийин, окуучулар бөлмөдө болбогон учурда класстык жайларды өтмө желдетүүнү камсыздоо.
4. Аярлуу топтордон окуучулардын окуудагы боштуктарын аныктоо (билим берүүдөгү өзгөчө керектөөлөрү бар балдар, анын ичинде майып балдар) жана жеке педагогикалык колдоо көрсөтүү.
5. Окуу программаларын өздөштүрүүдө жетишпей жаткан окуучулар үчүн иштөө планын иштеп чыгуу жана бекитүү.
6. Өз алдынча билим берүү формасында билим алып жаткан окуучулар менен кайтарым байланыш түзүү.
7. Окуучулар үчүн класстык сааттарды жана гигиенаны сактоо боюнча ден соолук мүнөтүн өткөрүү.

Техникалык персоналга төмөнкүлөр зарыл:

1. Уюмдун ачылышына чейин вирустук режим боюнча дезинфекциялоочу каражаттарды колдонуу менен имараттарды генералдык тазалоону жүргүзүү.
2. Нөөмөттөрдүн ортосунда сууну, самынды жана Кыргыз Республикасынын Саламаттык сактоо министрлиги уруксат берген дезинфекциялоочу каражаттарды колдонуу менен нымдуу тазалоону жүргүзүү.
3. Дезинфекциялоочу эритиндилерди өндүрүүчүнүн нускамасына ылайык маркерленген идиштерде эритиндини даярдоо датасын көрсөтүү менен даярдоо. Дезинфекциялоочу жана жуучу каражаттарды жана алардын колдонулуучу эритиндилерин окуучулар жетпеген жерде сактоо.
4. Танапистер (динамикалык тыныгуулардын) учурунда жана иш күнүнүн аягында имараттарды учурда дезинфекциялоону жүргүзүү (жумушчу орундардын бетин, полду, эшиктин туткаларын, тамак-аш блокторунун имараттарын, эмеректерди, санитардык түйүндөрдү, крандардын вентилдерин, унитаз бочокторунун баскычтарын тазалоо). Дезинфекциялоочу каражаттарды вирустук инфекциялар үчүн өндүрүүчүнүн нускамаларына ылайык концентрацияларда колдонуу.
5. Генералдык тазалоону жумасына бир жолудан кем эмес жүргүзүү.
6. Имараттарды тазалоону терезелерди же форточкаларды ачуу менен жүргүзүү. Көп булгануучу нерселердин бетин (эшиктердин, шкафтардын туткаларын, подоконниктерди, электр өчүргүчтөрүн, катуу эмеректерди ж.б.) жана чаң чогулган жерлерди (плинтустардын жанындагы жана эмеректин астындагы полдорду, радиаторлорду, жарыктандыруучу приборлордун арматурасын, вентиляциялоочу решёткаларды ж.б.) кылдат тазалоо.
7. Ажаткана үчүн тазалоочу инвентарды (ветошту, чакаларды, щёткаларды) ачык түстөгү өң менен маркировкалоо жана атайын шкафта же өзүнчө бөлүнүп берилген жерде сактоо. Бардык тазалоочу инвентарды колдонгондон кийин жуучу каражаттар менен ысык сууда жууп тазалоо жана кургатуу.

Тамак-аш блогунун кызматкерлерине төмөнкүлөр зарыл:

1. Тамактануу столдорун жуучу жана дезинфекциялоочу каражаттарды колдонуу менен тазаланоону тамактанганга чейин жана тамактангандан кийин камсыздоо.
2. Ашкана жана тамак-аш идиштерин, ашкана приборлорун ар бир кезектеги колдонуудан кийин дезинфекциялоочу эритиндиге салуу жана андан кийинки жууп тазалоо жана кургатуу жолу менен дезинфекцияланышын камсыздоо, же болбосо температуралык режимди сактоо менен идиш жуучу машиналарда жууп тазалоо.
3. Тамак-аш блогунун персоналынын ишин жеке коргонуу каражаттарын колдонуу менен уюштуруу (беткаптар жана колкаптар).
4. Бир жолу колдонулуучу же индивидуалдуу идишти камсыздоо маселесине, ошондой эле кулерлердин жана дозаторлордун тазаланышына өзгөчө көңүл буруу менен ичүүчү режимди уюштуруу боюнча көзөмөлдү күчөтүү.
5. Мектептеги тамактанууну уюштуруу боюнча бардык белгиленген эрежелерди катуу сактоо.

Медициналык персоналга (медициналык кызматкер болсо) же мектептин Коосуздук боюнча кеңешине ыйгарым укуктарынын алкагында төмөнкүлөр зарыл:

1. «Кирүү филтрин» жүргүзүүгө (окуучулардын/персоналдын дене табын өлчөө, маалыматтарды атайын журналга каттоо) катышуу. Инфекциялык оорулардын белгилери (дене табынын көтөрүлүшү, респиратордук, ичеги ж.б. оорулар) бар окуучуларды/мектеп персоналын көрсөтүлгөн белгилерди аныктоо учурунан баштап, медициналык тез жардам бригадасы же ата-энелер (мыйзамдуу өкүлдөрдүн) келгенге чейин дароо обочолонтуу. Журналды ачуу жана ага дене температурасы нормалдуу көрсөткүчтөн жогору (37 жана андан жогору температура) болгон балдардын, педагогдордун, административдик жана техникалык персоналдын маалыматын жазуу.
2. Окуучулардын жана балдар менен күн сайын контактта болуучу кызматкерлердин ден соолугунун абалын көзөмөлдөөнү күчөтүү.
3. Окуучулардын жана персоналдын келбей калышына байкоо жүргүзүү үчүн мектепке келүү боюнча мониторинг жүргүзүү.
4. Ичүүчү суунун, самындын, спирт кошулган/антисептикалык каражаттардын, персонал үчүн жеке коргонуу каражаттарынын запасына мониторинг жүргүзүү.
5. Окуу класстарын, суу менен камсыздоо жана санитария объектилерин нымдуу тазалоо жана дезинфекциялоо боюнча графикти иштеп чыгуу жана анын аткарылышын көзөмөлдөө.

6. Окуучулардын/персоналдын колун гигиеналык тазалоо графигин иштеп чыгуу жана анын аткарылышын көзөмөлдөө.

7. Персонал тарабынан индивидуалдуу коргонуу каражаттарын милдеттүү түрдө колдонуу жана аларды тийиштүү түрдө утилизациялоо боюнча көзөмөл жүргүзүү.

8. Физикалык аралыкты сактоо практикасын ишке киргизүүгө көзөмөл жүргүзүү.

9. Мектептин техникалык персоналына дезинфекциялык каражаттарды туура даярдоо жана колдонуу маселеси боюнча көрсөтмө берүү жана көзөмөлдөө.

10. Ооруп калган окуучуларга жана персоналга карата медициналык кызматкер төмөнкүлөргө милдеттүү:

- дене табы жогору болгон же курч респиратордук вирустук инфекциянын айрым белгилерине ээ (жытты сезбөө, кургак жөтөл, өзүн начар сезүү) бейтап аныкталса, башка окуучулардан өзүнчө бөлүнүп берилген жайга же медициналык бөлмөгө обочолонтууну уюштуруу. Бул учурда мектеп жайгашкан территориалдык ҮМБ/ҮДТга дароо маалымат берүү. ПТРдин жыйынтыгы оң болуп чыкса, медициналык көзөмөлгө алуу жана аралыктан окутуу үчүн класс боюнча контактта болгондорду 14 күнгө обочолонтуу зарыл;

- класстарда беткап тагынуу режиминин сакталышын көзөмөлдөө, жайларды желдетүү жана нымдуу тазалоо;

- ата-энелерге/аларды алмаштырган жактарга жана ОААЖМСЭЖка маалымат берүү.

11. Медициналык кызматкер администрациянын колдоосу менен окуучуларга/мектеп персоналына санитария жөнүндө маалымат берүү ишине активдүү катышуусу зарыл:

- балдар жана алардын ата-энелери үчүн COVID-19ду алдын алуу чаралары боюнча суроолордун жана жооптордун тизмесин түзүү;

- окуучулар/персонал үчүн физикалык аралыкты сактоо эрежеси, колду жуу эрежеси, респиратордук этикет ж.б. боюнча маалымат берүүчү материалдарды иштеп чыгуу жана жайгаштыруу;

- COVID-19 алдын алуу боюнча окуучуларды/персоналды санитардык агартууну максаттуу түрдө жүргүзүү;

- ден соолугуна байланышкан кандайдыр бир көйгөйлөр жаралса окуучуларга/персоналга колдоо көрсөтүү жана зарылчылык пайда болсо адистерге жиберүү;

- ден соолугунун өзгөчө муктаждыгы бар (майыштуулугу менен ж.б.) балдарга колдоо көрсөтүү.

Ата-энелерге/ аларды алмаштыруучу адамдарга төмөнкүлөр зарыл:

1. Вирустарды жокко чыгаруу үчүн столдордун бетин, эшиктин туткаларын, стулдарды, гаджеттерди ж.б. тиричилик тазалоо каражаттарды колдонуу менен тазалоо жана дайыма дезинфекциялоо.
2. Балдарга колду самын менен тез-тез жууну же антисептиктер менен тазалоого үйрөтүү, өзгөчө ажатканага баргандан кийин.
3. Сергек жашоо режимин сактоо, анын ичинде толук кандуу уйку; белокторго, витаминдерге жана минералдык заттарга бай азык-түлүктөрдү колдонуу; физикалык активдүүлүк.
4. Зарылчылыгы жок барып келүүлөрдөн жана көп адам чогулган жерлерге баруудан баш тартуу, ошентип ооруп калуу тобокелдигин төмөндөтүү.
5. Эгерде мүмкүнчүлүк болсо, балдарды мектепке жеке транспорт менен алып баруу жана алып келүү.
6. Ооруп калуу тобокелдигин төмөндөтүү үчүн медициналык беткаптарды колдонуу:
  - КРВИ (курч респиратордук вирустук инфекция) менен ооругандардын саны жогорулаган учурда көп адам чогулган жерлерге барууда, коомдук транспортто жүрүүдө;
  - курч респиратордук вирустук инфекциясы менен бейтаптарды багууда;
  - курч респиратордук вирустук инфекциянын белгилери бар адамдар менен баарлашууда;
  - аба-тамчы жолу менен берилген башка инфекцияларга чалдыгуу тобокелдиги болгон учурда.
7. Жөтөлүп, чүчкүрүп жатканда бир жолу колдонулуучу салфетка менен оозду жана мурунду жабуу, аны колдонгондон кийин дароо ыргытуу.
8. Мектепке барууда бири-биринен 1 метрден кем эмес аралыкты сактоо.
9. Балдарды мүмкүнчүлүккө жараша медициналык беткаптар, антисептиктер, ичүүчү суу, индивидуалдык идиш менен камсыздоо.

Окуучуларга төмөнкүлөр зарыл:

1. Достор, классташтар менен баарлашууда 1 метрден кем эмес аралыкты сактоо.
2. Колду самын менен тез-тез жууп туруу же спирт кошулган антисептикти колдонуу.
3. Медициналык беткаптарды колдонуу.

Беткапты тагынуунун эрежелери:

Оору жугузуп алуудан өзүн коргоо үчүн беткапты туура тагынуу абдан маанилүү:

- беткап жакшы бекитилип, оозду жана мурунду жылчык калтырбастан толук жабышы керек;
- беткапты чечүүдө анын сыртын кармабаганга аракет кылуу, эгерде кол тийип кетсе, колду самын менен же спирт камтыган каражат менен жакшылап жууш керек;
- ным болуп калган беткапты жаңы, кургак беткапка алмаштыруу зарыл;
- бир жолу колдонулуучу беткапты экинчи жолу колдонууга болбойт; бир жолу колдонулуучу беткапты дароо таштандыга ыргытуу керек.

Беткап тагынуу эгерде сиз адамдар көп чогулган жерде, коомдук транспортто болсоңуз, ошондой эле ооруган адамды баккан учурда орундуу, бирок ачык абада максатка ылайыксыз.

Сыртта жүргөн учурда таза аба менен дем алган пайдалуу жана беткап тагынуунун кереги жок.

Аны менен бирге медиктер мындай бир жолку чара оорудан толугу менен коргонууну камсыздабайт деп эскертишет. Беткапты тагынуудан тышкары башка алдын алуучу чараларды сактоо зарыл.

Окуу процесси учурунда беткап режимин сактоо зарыл!

4. Жөтөлүп же чүчкүрүп жатканда оозду жана мурунду чыкканак же бир жолу колдонулуучу салфетка менен жабуу, колдонулган салфетканы таштанды үчүн чакага ыргытуу жана колду таза жуу.

5. Кол менен көздү, мурунду же оозду кармабаганга аракет кылуу.

6. Көп адам чогулган жерлерге баруудан баш тартуу.

7. Ичүү үчүн жеке идишти колдонуу – инфекциялык оорулардын жайылышын болтурбоо үчүн бир жолу колдонулуучу идишти же жеке идишти колдонуу.

Окуу процессин уюштуруу жана жүргүзүү

Жалпы билим берүүчү мектептердеги окуу процессин менчик формасына карабастан, эпидемиологиялык абалды эске алуу менен дифференциациялуу жүргүзүү.

Реалдуу режимде окуу процессин жүргүзүү боюнча жергиликтүү өз алдынча башкаруу жана санитардык-эпидемиологиялык көзөмөл органдарынын уруксаты милдеттүү түрдө болушу керек.

Жеринде эпидемиологиялык абалга жараша, мектептин долбоордук кубаттуулугуна, окуучулардын иш жүзүндөгү санына, окуу класстардын

жана сабак өткөрүү үчүн башка жайлардын санына жараша ар бир мектеп окутуунун сунушталуучу варианттарынын бирин тандайт:

№	Билим берүү уюмунун тиби	Класстар	Негиздер
1.	300 окуучуга чейинки мектептер: - мамлекеттик, муниципалдык жана жеке менчик мектептер, - интернаттык типтеги мекемелер, - адистештирилген мектептер	1-11-класстар	ЖӨАБ органдары жана территориалдык ОААЖМСЭК берген реалдуу режимде окуу процессин калыбына келтирүү жөнүндө чечимдин болуусу (сунуштар менен текшерүү акты)
2.	300дөн 600 окуучуга чейин мамлекеттик, муниципалдык жана жеке менчик мектептер	1-этап: 1-6, 9, 11- класстар 2-этап: 7, 8, 10- класстар	ЖӨАБ органдары жана территориалдык ОААЖМСЭК берген реалдуу режимде окуу процессин калыбына келтирүү жөнүндө чечимдин болуусу (сунуштар менен текшерүү акты)
3.	«Кызыл зонада» жайгашкан мамлекеттик, муниципалдык жана жеке менчик мектептер	1, 5, 9, 11- класстар	ЖӨАБ органдары жана территориалдык ОААЖМСЭК берген реалдуу режимде окуу процессин калыбына келтирүү жөнүндө чечимдин болуусу (сунуштар менен текшерүү акты). ЖӨАБ органдары жана территориалдык ОААЖМСЭК менен макулдашуу боюнча администрациянын жана ата-энелердин кароосу менен класста окуучулардын санын төмөндөтүү жана жыш топтолуусун алдын алуу максатында реалдуу режимде ийкемдүү ырааттама боюнча жана жазуу түрүндө окутуу.
4.	600дөн ашуун окуучу менен мамлекеттик, муниципалдык жана жеке менчик мектептер	1-этап: 1, 5, 9, 11- класстар 2-этап: калган класстар ата-энелер, ЖӨАБ, ОААЖМСЭК менен макулдашуу боюнча мектептин администрациясын	ЖӨАБ органдары жана территориалдык ОААЖМСЭК берген реалдуу режимде окуу процессин калыбына келтирүү жөнүндө чечимдин болуусу (сунуштар менен текшерүү акты), санитардык эрежелерди жана ченемдерди (социалдык аралык) сактоо үчүн мектептин шарттарына жараша.

		ын кароосу боюнча	
--	--	----------------------	--